

ประกาศเรื่องประวัติสมเด็จพระสังฆราช
ที่ นาย กุหลาบ เรียบ เรียง ลงพิมพ์
นำ ขึ้น ทูลเกล้า ถวาย

มี พระบรมราชโองการ ใน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศให้ทราบทั่วกัน
ว่า ได้ ทรง สังเกต หนังสือ เรื่อง ต่างๆ ที่ นาย
กุหลาบ เจ้า ของ หนังสือ พิมพ์สยาม ประเภท เรียบ
เรียง ลงในหนังสือสยามประเภท มา นาน แล้ว ว่า
เป็น เรื่อง ที่ มีความ เท็จ ประปน อยู่ โดย มาก แทบ
จะทุกเรื่อง ถ้าแม้ว่าผู้ที่มีความรู้ได้อ่านหนังสือ
สยามประเภทแล้ว ก็อาจจะรู้ได้ว่าเรื่องใด
มีความ เท็จ ประปน อยู่ เพียง ใด เว้น ไว้แต่ผู้ที่
ไม่มีความรู้เท่าถึง ก็คงจะสำคัญเข้าใจ ว่า
เรื่องราวเหล่านั้น เป็น ความจริงทั้งสิ้น แต่ทรง
พระราชดำริเห็นว่า ไม่สู้ เป็นสำคัญ
อัน ใด จึงมิได้ทรงเอา เป็น พระราชธุระ ครั้นเมื่อ
ก่อน ที่จะเชิญ พระ ศพ สมเด็จพระสังฆราช ไป พระ
ราชทานเพลิงที่พระเมรุ ท้อง สยามหลวง นั้น นาย
กุหลาบ ได้นำหนังสือพิมพ์เป็นเรื่อง ประวัติสมเด็จพระ
สังฆราช ซึ่ง นาย กุหลาบ ได้เป็นผู้ เรียบ

เรียง เอง ขึ้น ทูลเกล้าฯ ถวาย ๒๐๐๐ เล่ม โดย
ประสงค์ ว่า สำหรับ จะให้ เป็น ของ พระราชทานแจก
ในงาน พระเมรุ เมื่อได้ทอดพระเนตรเห็นข้อความ
ในหนังสือนั้นแล้ว ทรงพระราชดำริเห็นว่า
นายกุหลาบ จะ เรียบเรียง ขึ้น โดยความเท็จความ
เท็จของ นายกุหลาบเอง คงตั้ง หนังสือ เรื่อง อื่น ๆ
ที่ นายกุหลาบ เรียบเรียง ลงในหนังสือสยามประเภท
นั้น เพราะ มี ถ้อยคำ อัน ไม่น่า เชื่อ อยู่เป็น อัน
มาก ไม่ควร เป็น ของ พระราชทาน แจกแก่ศิษย์
หา ทั้ง ปวง ฤ็ก คน อื่นๆ ทั้ง ไป

อนึ่ง สมเด็จพระสังฆราช ก็นับว่า เป็นหลักเป็น
ประธานแก่คนที่นับถือของคนเป็นอันมาก หากสมควร
จะให้ มี ผู้กล่าวประวัติของท่านไว้ โดยความเคลื่อน
คลาศจาก ความจริง พาให้คน ทั้งหลาย ลุ่มหลง
เชื่อ ถ้อยคำ เป็น ความจริงไม่ สมควร จะได้ส่วน
ให้ ได้ ความ ปรากฏไว้ว่า นาย กุหลาบได้ กล่าว
เท็จ เพียง ไร จริง เพียง ไร

จึง ทรง พระกรุณา โปรดเกล้าฯ ให้ พระเจ้า
น้อย ยาชะเออ กรมหมื่นวชิรญาณวโรรส ซึ่งเป็น
เจ้าคณะใหญ่ ใน พระสังฆราชสมาคม กนิยาย พระ
องค์หนึ่ง พระเจ้าน้อย ยาชะเออ กรมหลวงนครศรี
วรฤทธิ์ ซึ่งเป็น พระบรมวงษานุวงษ์ ผู้ใหญ่ พระ
องค์หนึ่ง กับ พระยาศรีสุนทรโวหาร เจ้ากรม
พระอาลักษณ์ ซึ่งเป็น บุตร พระยาศรีสุนทรโวหาร
(พัก) ผู้หนึ่ง เป็น กรรมการ เรียก คำนายกุหลาบ
กับเรื่องราวทั้ง ปวง มาได้ ส่วนให้ ได้ ความชัดเจน

บัดนี้ กรรมการ ได้ ส่วนเสร็จ แล้ว นำรายงาน
ในการที่ได้ ได้ ส่วนนั้น กราบ บังคมทูล พระกรุณา
เป็น อัน ได้ ความว่า หนังสือ ประวัติ สมเด็จพระ
สังฆราช ที่ นาย กุหลาบ เรียบ เรียง นี้ มีความ เท็จ

ระคนปนไปตลอด ทั้งเรื่อง ความแจ้ง อยู่ในคำ
วินิจฉัย ของ กรรมการ ที่โปรดเกล้าฯ ให้ลงไว้
ต่อไป นี้แล้ว

ข้อ ที่ นาย กุหลาบ กดำ หาญเรียบเรียง หนังสือ
อัน เป็น ความ เต็จ มิจริง นำ ขึ้น ทูลเกล้าฯ ถวาย
ดังนี้ นาย กุหลาบ มีความ ผิด ควร รับ
พระราช อาญา ถึง จำคุก แต่ ทรง พระ กรุณา อยู่
ว่า นาย กุหลาบ เป็นคนชรา มีอายุมาก แล้ว จึง โปรด
เกล้าฯ พระ ราชทาน โทษ จำคุก ให้ เป็น แต่ ภาค
ทัณฑ์ไว้

ห้ามอย่าให้ ใคร เชื้อถือ เรื่อง ประวัติ สมเด็จพระ
สังฆราช ที่ นาย กุหลาบ นำ ความ เต็จ มา เรียบ
เรียง ลง พิมพ์ไว้ นี้ ดับ ไป

ประกาศ มา ณ วันที่ ๑๒ พฤษภาคม รัตน
โกสินทร ศก ๑๓๐ เป็น วันที่ ๑๓๕๗๐ ใน รัชกาล
ปัจจุบันนี้

คำวินิจฉัย ของ กรรมการ

ด้วย มี พระบรม ราช โองการ ให้ กรมหมื่น
วชิรญาณวโรรส กรม หลวง แรศวิรุฎฐี
พระยา ศรี สุนทรโฆจาร เข้ากัน เป็น กรรมการ
ได้ ส่วน ประวัติ ของ สมเด็จพระสังฆราช (ด่า)
ที่ นาย กุหลาบ เรียบ เรียง ทูลเกล้าฯ ถวาย เมื่อ
คราว งาน พระ เมรุ สมเด็จพระสังฆราช นั้น
แต่ประวัติ ของ สมเด็จพระสังฆราช ใน สมุด
ที่ พิมพ์ ทูลเกล้าฯ ถวาย นั้น กับ ที่ เป็ดเฉย
ใน สยาม ประเภท เดิม ๔ ตอน ที่ ๑๐ ตั้งแต่ หน้า ๓๖๖
ถึง หน้า ๓๖๗ กล่าว ข้อความ มาๆ น้อย ๆ
กว่ากัน ทั้ง ส่วนอน ก็ ไม่ เป็น อัน เกี่ยว กัน แต่
ก็ อ้างว่า เป็น หนังสือ ที่ได้ เรียบ เรียง ทูลเกล้าฯ

ถวาย ทั้ง ๒ แห่ง แจ้ง อยู่ใน หนังสือ ๒ ฉบับ
นั้น แล้ว ข้อ ที่ กล่าว มาก น้อย กว่า กัน
อย่างไร แจ้ง อยู่ใน ใบ เทียบ หมายเลข ที่ ๑
นั้น แล้ว

เมื่อ ข้อความ ใน หนังสือ ๒ ฉบับ นั้น มาก
น้อย กว่า กัน เช่น นั้น จึง ได้ เก็บ ข้อความ ใน
หนังสือ ๒ ฉบับ นั้น รวม เข้า ด้วย กัน เป็น
๒ หมวด หัว ข้อ คือ เรื่อง สมเด็จพระสังฆราช
หมวด ๑ ถึง ความ นอจจา เรียง สมเด็จพระ
สังฆราช หมวด ๑ แล้ว แด่ ได้ ใต้ ส่วน นาย กุหลาบ
ฟัง คำ พยาน ตรวจ สรรพ หนังสือ ที่ เกี่ยว กับ
เรื่อง นี้ แด่ สืบ ส่วน ความ เข้า ประกอบ แล้ว
วินิจฉัย ดัง ต่อไปนี้

๑ ข้อ ที่ กล่าว ตำดับ วงษ์ เจ้าพระยา ชำนาญ
บริรักษ์ หรือ เจ้า พระยาวิไชย ชำนาญ ยุทธ
ช้าง ตำรา ชื่อ มหา มุข มาตยา นฤต วงษ์ ๓๘ เล่ม
สมุดไทย บทที่ ๖ หน้า ๘๖ ว่า ต้นฉบับ เดิม
เป็น ของ เจ้า พระยา ศรี ธรรมาริราช (บุญรอด)
ซึ่ง เจ้า ของ ถวาย แต่ พระ เจ้า อัยยกาเธอ กรม
สมเด็จพระปรมา นุชิตชิโนรส นั้น ได้ ความ ว่า
ตำรานั้น ไม่ เป็น ของ ที่มี อยู่จริง ด้วย เหตุ
ทั้ง หลาย ดัง ต่อไปนี้

ก กรรมการ ได้ ให้ นาย กุหลาบ นำ หนังสือ
นั้น มา พิสูจน์ นาย กุหลาบ ได้ ส่ง หนังสือ
ซึ่ง นาย กุหลาบ ตั้ง ชื่อ ว่า ต้นเหตุ ข้ำ ราช การ
ผู้น้อย ได้รับ พระ ราชทาน เครื่อง ราช อิศริยยศ
เป็น ฉบับ พิมพ์ ขนาด ยา ๑๖ หน้า แต่ พิมพ์
ยกดะ ๔ หน้า ๓๐ ยก ซึ่ง นาย กุหลาบ ว่า พิมพ์
ข้าง อยู่ หนังสือ นั้น กล่าว ถึง เชื้อ สาย ของ ข้ำ
ราชการ ซึ่ง นาย กุหลาบ เรียง เอง แต่ อ้างว่า ได้